

Literatura i cinema fantàstic

Docent: Salvador Bernabé Ridorsa

Curs 2025-26: UNED Sènior Barcelona

Hores lectives: 30 h

Dia i hora: divendres de 11.30 a 13.30h

Idioma: català

Calendari: setembre: 19 i 26

octubre: 3, 10, 17, 24 i 31

novembre: 7, 14, 21 i 28

desembre: 5, 12 i 19

gener: 16

Introducció

L'aparició de l'anomenada novel·la gòtica del segle XVIII va ser decisiva a l'hora d'impulsar la literatura fantàstica. A través de novel·les com *El castillo de Otranto* o *El monje* es va anar construint i codificant un imaginari de possibilitats que combinava la imaginació creativa amb el mite, la superstició i el folklore. Un imaginari que no va parar de renovar-se i transformar-se amb les successives aportacions d'escriptors com E.T.A Hoffmann, Edgar Allan Poe o Henry James...

El cinema es converteix aviat en el millor medi natural capaç d'heretar tots aquests universos literaris d'inquietud i portar-los a la pantalla amb un llenguatge expressiu propi.

Aquest curs pren com a punt de partida alguns dels grans referents de la literatura gòtica i fantàstica per analitzar-los des de la seva construcció cinematogràfica. Es tracta, en

definitiva, d'una proposta que sense defugir l'anecdòtic es fonamenta en el llenguatge i en la posada en escena; el cinema com a escriptura i alquímia que reproduïx la seva pròpia visió del fantàstic amb les imatges en moviment.

Objectius

- Estudiar els principals arquetips del fantàstic des de la mirada dels cineastes més representatius del gènere.
- Posar una especial atenció en el llenguatge cinematogràfic. S'analitzaran els moviments de càmera, la configuració de l'espai, els enquadraments, el color ...

Programa

1. Definició de fantàstic. Superstició i ficció creativa. La por com emoció lúdica.
2. La novel·la gòtica. Horace Walpore. Matthew G. Lewis. Anne Radcliffe. El gòtic en el cinema.
3. Mary Shelley i el modern Prometeu. Frankenstein: De James Whale a Kenneth Branagh.
4. Edgar Allan Poe. El cicle Roger Corman.
5. Fantasmes victorians. Henry James: Un altre pas de rosca. Architectures malignes: The Haunting (1963), La leyenda de la mansión del infierno (1973), El resplandor (1980).
6. Els vampirs. Orígens. La literatura vampírica: Sheridan Le Fanu i John William Polidori. Dràcula de Bram Stoker. Els vampirs en el cinema: de Nosferatu (1922) a Nosferatu (2024).
7. Metamorfosi. Robert Louis Stevenson i L'estrany cas de Dr. Jekyll y Mr. Hyde. Els homes llop. La dona pantera i el cinema de Jacques Tourneur.
8. La pantalla diabòlica. Satanàs (1934), La semilla del diablo (1968), El exorcista (1973), La profecia (1976), El corazón del ángel (1987).

Metodologia

Classes magistrals, projecció i anàlisi de seqüències.

Bibliografia

- CALMET, Agustín (1991) *Tratado sobre los vampiros*. Mondadori, Madrid.
- CARROLL, Noël (2005) *Filosofía de terror o paradojas del corazón*. A.Machado libros, Madrid.
- CESERANI, Remo (1999) *Lo fantástico*. A.Machado libros, Madrid.
- LATORRE, José María (1987) *El cine fantástico*. Colección Dirigido por... , Barcelona.
- LENNE, Gérard (1974) *El cine "fantástico" y sus mitologías*. Editorial Anagrama, Barcelona.
- LOSILLA, Carlos (1993) *El cine de terror*. Ediciones Paidós, Barcelona.
- LLOPIS, Rafael (2013) *Historia natural de los cuentos de miedo*. Ediciones y Talleres de Escritura Creativa Fuentetaja.
- LOVECRAFT, H.P (1984) *El horror en la literatura*. Alianza, Madrid.
- PORCEL, Pedro. (2018) *Cine de terror 1930-1939. Un mundo en sombras*. Desfiladero Ediciones.
- TRIAS, Eugenio (1982) *Lo bello y lo siniestro*. Seix Barral, Barcelona.
- VEGA, Pilar (2017) *Maravilloso y fantástico: dos ámbitos de escritura*. Editorial Fragua, Madrid.